

KATEDRA ČAKAVSKOGA SABORA LOVRAN

Znanstveni skup

**LOVRAN U RIJEČI, RIJEČ
U LOVRANU**

ZBORNİK SAŽETAKA

Hotel „Lovran“
Lovran, 20. travnja 2013.

ORGANIZATOR SKUPA
Katedra Čakavskoga sabora Lovran

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Ivana Eterović (predsjednica)
Robert Doričić (tajnik)
Frane Babić
Igor Eterović
Zvijezdana Klobučar
Cvjetana Miletić

Organizaciju Skupa financijski su potpomogli:

Primorsko-goranska županija
Općina Lovran

PROGRAM SKUPA

- 9.00–9.15** *Otvaranje skupa*
- 9.15–9.30** Sanja Tadić-Šokac:
O Danuncijadi Viktora Cara Emina
- 9.30–9.45** Mirjana Crnić Novosel, Ivana Nežić:
Pun naručaj nepozabjenih lovranskih besed
- 9.45–10.00** Jasna Vince:
Jedan šaljivi tekst o Lovrancima
- 10.00–10.15** Alexander Hoyt:
Jezik pisama iz Lovrana u Spinčićevoju
ostavštini
- 10.15–10.30** Mateo Žagar:
Lovranski glagoljski abecedariji prema
ostalima glagoljskima
- 10.30–10.45** *Diskusija*
- 10.45–11.00** *Stanka za kavu*
- 11.00–11.15** Sanja Holjevac, Anastazija Vlastelić:
Kvaderna kapitula lovranskoga kao izvor
za istraživanje hrvatske jezične povijesti
- 11.15–11.30** Tanja Kuštović:
Prilozi u *Kvaderni kapitula lovranskoga*
- 11.30–11.45** Ana Kovačević, Lucija Turkalj:
Zapažanja o sintaksi *Kvaderne kapitula
lovranskoga*
- 11.45–12.00** Nina Spicijarić Paškvan:
Talijanizmi u *Kvaderni kapitula lovranskoga*

- 12.00–12.15** Anđela Frančić:
Antroponimija u *Kvaderni kapitula lovranskog*
- 12.15–12.30** *Diskusija*
- 12.30–14.15** *Ručak*
- 14.15–14.30** Markus Leideck:
Onimija Lovranštine u urbarima Pazinske grofovije iz 15. i 16. stoljeća
- 14.30–14.45** Maja Cerić:
Sv. Mihovil, zaštitnik Lovranske Drage – onomastički pogled na osobno ime Mihovil
- 14.45–15.00** Robert Doričić, Ivana Eterović:
Antroponimija u ispravama lovranskoga notarskog ureda iz druge polovice 18. stoljeća
- 15.00–15.15** Igor Eterović, Frane Babić, Boris Miščenić:
Nacrt toponomastičkoga istraživanja Lovranščine
- 15.15–15.30** Roberto Žigulić:
Stanovništvo južnog dijela lovranske gradske jezgre u XIX. stoljeću
- 15.30–15.45** Mateja Jerman:
Liturgijski predmeti od plemenitih metala u župnoj crkvi Svetog Jurja u Lovranu
- 15.45–16.00** *Diskusija*
- 16.00–16.15** *Zatvaranje skupa*
- 16.30–17.30** *Obilazak stare lovranske gradske jezgre*

SAŽECI IZLAGANJA

Maja Cerić

**SV. MIHOVIL, ZAŠTITNIK LOVRANSKE DRAGE –
ONOMASTIČKI POGLED NA OSOBNO IME MIHOVIL**

U radu se daje pregled mnogobrojnih i raznolikih odraza svetačkog imena Mihovil u hrvatskome antroponimijskom sustavu s osobitim naglaskom na kvarnersko, odnosno lovransko područje. Svetačko ime Mihovil jedno je od najplodnijih muških osobnih imena u hrvatskoj antroponimiji, a kult sv. Mihovila široko je rasprostranjen na cjelokupnom slavenskom prostoru – poslužio je kao plodna motivacija za mnogobrojne antroponimijske i toponimijske likove. U radu se iznose podaci o postanku i razvoju imena Mihovil, navode se njegovi mnogobrojni alonimi te se objašnjavaju jezične promjene do kojih je došlo prilikom preuzimanja imena u slavenski jezični sustav. Također se nastoje iznijeti jezične i izvanjezične činjenice kojima se objašnjava značajna rasprostranjenost osobnog imena Mihovil te se pokušava utvrditi povezanost davanja imena Mihovil i njegovih alonima novorođenoj djeci Lovranštine s obzirom na svetkovinu sv. Mihovila.

Mirjana Crnić Novosel, Ivana Nežić

PUN NARUČAJ NEPOZABJENEH
LOVRANSKEH BESED

U ovom će se radu analizirati idiom kojim se služe dvije književnice lovranskoga kraja, Marija Aničić i Milica Tuševljak, u svojim proznim i pjesničkim zbirkama (*Nepozabjene besedi, Bonaci i neveri živjenja; Pun naručaj Lovrana*). Cilj je rada predstaviti pripadnost jezika tih zbirki lovranskoj čakavštini koja je dio sjeveroistočnoga poddijalekta ekavskoga čakavskoga dijalekta. Na ukupnu građu bit će primijenjen temeljni instrumentarij izveden iz dijalektološke teorije razlikovnosti, s trima hijerarhijskim rangovima (alijetetima, alteritetima i arealnim i/ili lokalnim značajkama) potvrđenima u ekavskim čakavskim sustavima. Rezultati istraživanja pokazat će koliko je čakavština zapisana u djelima tih dviju autorica lovranska.

Robert Doričić, Ivana Eterović

ANTROPONIMIJA U ISPRAVAMA LOVRANSKOGA
NOTARSKOG UREDA IZ DRUGE
POLOVICE 18. STOLJEĆA

Fond *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, koji se čuva u Državnome arhivu u Rijeci, sadrži vrijednu zbirku isprava lovranskoga notarskog ureda (oporuke, kupoprodajni ugovori i dr.), pisanih većinom talijanskim jezikom, koja obuhvaća razdoblje od 1756. do 1810. Ti su dokumenti neiscrpno vrelo za istraživanje povijesti svakodnevice Lovranštine i susjednih općina, ali i poticajan izvor za onomastička istraživanja.

U ovome izlaganju bit će predstavljen dio bogate onomastičke građe iz najstarijega dijela spomenutog fonda. Donose se osobna imena, prezimena i nadimci zabilježeni u 141 oporuci pisanoj talijanskim jezikom u periodu od 1756. do 1796. Istraživanjem se želi dati prilog boljem poznavanju antroponimije Lovranštine i okolice u drugoj polovici 18. stoljeća, koja je dosad slabo poznata i tek fragmentarno istražena.

Igor Eterović, Frane Babić, Boris Mišćenić

NACRT TOPONOMASTIČKOGA
ISTRAŽIVANJA LOVRANŠĆINE

Toponime, kao važan dio naše bogate kulturne baštine, nužno je interdisciplinarno istraživati. Na primjeru istraživanja toponimije na području sela (skupa zaselaka) Tuliševica, dijela k. o. Tuliševica, predstavljaju se koraci u istraživanju toponimije Lovranšćine. 1) Ukazuje se na potrebu kreiranja od pojedinih k. općina te čak o nužnosti užeg fokusa, na pojedine zaseoke, zbog bogatstva toponimijske građe. 2) Testiraju se mogućnosti korištenja računalnih baza podataka (katastar.hr, geoportal.dgu, arkod.hr) kao preliminarnih koraka u sličnim istraživanjima. 3) Upozorava se na ograničenja ovog pristupa i nužnosti njihove nadopune zbog interdisciplinarne potrebe istraživanja toponimije. 4) Nude se razlozi za takva istraživanja ukazivanjem na barem tri nezaobilazne dimenzije u analizi toponima: povijesnu, geografsku i jezičnu.

Andela Francić

ANTROPONIMIJA U *KVADERNI*
KAPITULA LOVRANSKOG

Uvodni je dio rada kratak osvrt na imenske kategorije što ih sadržava *Kvaderna*. Uočava se da su antroponimi najzastupljenija imenska kategorija te se u nastavku rada raščlanjuje upravo antroponimijska građa (prikazuje se struktura antroponimijske formule; učestalost pojedinih osobnih imena i prezimena; njihove grafijske, fonološke, morfološke i tvorbene značajke...). Iščitane odlike promatraju se u kontekstu vremena i prostora u kojima *Kvaderna* nastaje te se uspoređuju s dosad poznatim činjenicama vezanim uz hrvatsku povijesnu antroponimiju. Usporedbom se uočavaju sličnosti s ostalom hrvatskom antroponimijom toga vremena i izdvajaju specifičnosti antroponimije zasvjedočene u *Kvaderni*.

Sanja Holjevac, Anastazija Vlastelić

KVADERNA KAPITULA LOVRANSKOGA KAO IZVOR ZA
ISTRAŽIVANJE HRVATSKE JEZIČNE POVIJESTI

Kvaderna kapitula lovranskoga zbirka je isprava različita tipa (popisa prava i obveza, ugovora, obračuna, regula, matične knjige, oporuka) nastalih u Lovranu između 15. i 18. st., pisanih glagoljicom i hrvatskim jezikom te latinicom i talijanskim jezikom. Lovranska je *Kvaderna* već prepoznata kao višestruko važan izvor za znanstvena proučavanja povijesti Lovrana i Lovranštine. U ovome ćemo se izlaganju tekstem *Kvaderne* baviti kao izvorom za jezičnopovijesna istraživanja, i to samo ispravama pisanim glagoljicom i hrvatskim jezikom. Pozornost ćemo usmjeriti fonološkim, morfološkim i sintaktičkim značajkama te na temelju provedene analize razmatrati pitanje organske osnovice i književnojezične nadgradnje. Budući da je već na prvi pogled uočljiva pripadnost teksta čakavskomu korpusu, osobito nas zanima odražava li jezik *Kvaderne* značajke čakavštine područja na kojemu je nastala.

Alexander Hoyt

**JEZIK PISAMA IZ LOVRANA U
SPINČIĆEVOJ OSTAVŠTINI**

U ovom ću izlaganju govoriti o jezičnim obilježjima osobnih pisama poslanih Vjekoslavu Spinčiću iz Lovrana između 1870. i 1920. godine. Gradim digitalni korpus izabranih osobnih pisama iz velike rukopisne ostavštine spomenutog svećenika, političara i povjesničara očuvane u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Spinčićeva ostavština sadrži više tisuća pisama iz cijele Austro-Ugarske, ali najviše iz područja Markgrofovije Istre i kvarnerskih otoka. Brojna su pisma iz ovog fonda poslana iz Lovrana, a za ovu prigodu govorit ću o mogućem odrazu lokalnog govora u njima.

Mateja Jerman

LITURGIJSKI PREDMETI OD PLEMENITIH METALA U
ŽUPNOJ CRKVI SVETOG JURJA U LOVRANU

Od spomeničke baštine Liburnije dosada su bili proučavani samo urbanizam naselja, arhitektura profanih i sakralnih objekata, slikarstvo i skulptura. Proizvodi umjetničkog obrta – točnije, liturgijsko ruho i predmeti od plemenitih metala koji su sastavni dio opreme svakog sakralnog objekta – u pravilu, osim rijetkih izuzetaka, nisu bili temom povijesnoumjetničkih interpretacija. Kako bi se zaokružila slika o umjetničkim i povijesnim vrijednostima lovranske kulturne baštine, u radu će se stoga po prvi put valorizirati liturgijski predmeti sačuvani u župnoj crkvi Svetog Jurja, a koji se mogu datirati od kraja 16. pa sve do 19. stoljeća.

Ana Kovačević, Lucija Turkalj

ZAPAŽANJA O SINTAKSI *KVADERNE*
KAPITULA LOVRANSKOGA

Kvaderna kapitula lovranskoga najvažniji je i zasada najobimniji poznati lovranski glagoljski spomenik koji, zbog duge povijesti lociranja i nalaženja, nije bio podvrgnut sustavnijim istraživanjima, pa tako ni onim jezikoslovnim. Ova se jezikoslovna raščlamba, temeljena na transliteriranome izdanju Damira Viškanića, usredotočuje na njegovu sintaktičku razinu, odnosno na sintaksu čakavsko-glagoljskoga dijela *Kvaderne*. Posebna je pozornost posvećena sintaksi padežnih i glagolskih oblika, negaciji, redu riječi u imenskoj skupini, izricanju posvojnosti te analizi i ustroju složene rečenice. Može se pretpostaviti da će se unutar rukopisa zrcaliti dijakronijske mijene određenih jezičnih, a tako i sintaktičkih pojava jer su zapisi unutar njega nastajali u razdoblju koje obuhvaća tri stoljeća.

Tanja Kuštović

PRILOZI U KVADERNI KAPITULA LOVRANSKOGA

Kvaderna je izvor za upoznavanje života i običaja od 15. stoljeća na području Lovrana. U ovu kvadernu uvršteni su upisi koji su nastajali od 15. do 18. stoljeća.

U tekstu se analiziraju prilozi kao riječi kojima se iskazuju okolnosti u kojima se odvija glagolska radnja. Analizom priloga vremena, mjesta, smjera, načina i količine pokušat će se utvrditi koriste li autori tekstova jezične oblike koji su karakteristični za hrvatski, hrvatsko-staroslavenski jezik, ili je pak riječ o oblicima koji pripadaju i jednom i drugom jeziku. Tako će se na jednom relativno malom uzorku, ali na svim primjerima moći ustanoviti za koji su se jezik autori opredijelili, bar kad je riječ o priložima, te na taj način možemo dobiti bar djelomičnu sliku o tome koji je jezik bio u upotrebi u tom vremenskom razdoblju na lovranskom prostoru.

Markus Leideck

ONIMIJA LOVRANŠTINE U URBARIMA PAZINSKE
GROFOVIJE IZ 15. I 16. STOLJEĆA

Urbari kao osnovni akti pojedinog vlastelinstva kojima su uređivani odnosi između feudalnih podanika i njihovih gospodara u prvom redu predstavljaju vrela za promatranje materijalno-ekonomske podloge feudalnog društva – no i puno više od toga. Istovremeno predstavljaju izvore za proučavanje društvene, političke i etničke povijesti te povijesne demografije promatranog područja, ali i izvore za lingviste – u prvom redu povjesničare jezika i onomastičare. U predmetnom radu prikazani su antroponimi i toponimi Lovranštine sadržani u urbarima Pazinske grofovije iz 1498., 1571., 1573. (1578.) i popisa podanika s uvećanjem davanja iz 1597. godine. Navedeni urbari, u nedostatku župnih matica za ovo razdoblje, i kao najstariji popisi feudalnih podanika predstavljaju jedinstvene izvore za onomastiku promatranog kraja.

Nina Spicijarić Paškvan

TALIJANIZMI U *KVADERNI KAPITULA LOVRANSKOGA*

Kvaderna kapitula lovranskoga najopsežniji je glagoljčni spomenik s područja Lovrana. Pretpostavlja se da je riječ o zbirci nekoliko zasebnih knjiga različitoga sadržaja: zakupni ugovori, inventari, obračuni, regule, oporuke te matična knjiga krštenih uz dva upisa vjenčanja. Budući da se radi o prijepisu, zapisi u *Kvaderni* nisu kronološki. Veći dio teksta nastao je u 16. st., no upisi se nastavljaju sve do 18. stoljeća. *Kvaderna* je do polovice 17. st. pisana glagoljskim kurzivom i ekavskim čakavskim idiomom Lovrana, a potom i latinicom na latinskom i talijanskom jeziku. Kako je Lovran pomorskim putem oduvijek bio povezan s talijanskom obalom, u govoru Lovrana vidljivi su utjecaji talijanskoga jezika. Cilj je ovoga priopćenja pokazati zastupljenost talijanizama u transliteriranoj *Kvaderni kapitula lovranskoga* te ih etimološki obraditi.

Sanja Tadić-Šokac

O *DANUNCIJADI* VIKTORA CARA EMINA

U radu se motri djelo *Danuncijada* (1946) Viktora Cara Emina kao novopovijesni roman. Uspostavlja se odnos *Danuncijade* s povijesnim romanima koji su joj prethodili u autorovu opusu: *Pod sumnjom* (1918), *Presječeni puti* (1938) i *Suor Aurora Veronika* (1940) te se ona kontekstualizira u korpus onodobne hrvatske prozne produkcije. Upućuje se na pojavu povijesnih romana koji su obilježeni novinama: *Vuci* (1928) Milutina Cihlara Nehajeva i *1848* (1934) Josipa Horvata, objavljenih prije Careve kronisterije. U svim se romanima, iako su objavljeni mnogo prije postmodernističkog razdoblja, očituje svijest o odnosu fikcije i faksije te se interpretira narativno funkcioniranje historiografskog sloja.

Jasna Vince

JEDAN ŠALJIVI TEKST O LOVRANCIMA

U trećem svesku *Čakavisch-Deutsches Lexicon*a (Köln – Wien – Böhlau): *Čakavishe Texte*, koji su 1983. godine izdali Petar Šimunović i Reinhold Olesch, tiskana je na str. 282-284 kratka šaljiva priča o Lovrancima što ju je prije više od sto godina zabilježio i akcentuirao Josip Ribarić. Članak je posvećen fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj raščlambi toga teksta pisana liburnijskom čakavštinom. Autorica mu prilaže i preslik izvornoga rukopisnoga zapisa.

Mateo Žagar

LOVRANSKI GLAGOLJSKI ABECEDARIJI
PREMA OSTALIMA GLAGOLJSKIMA

U ovome preglednom, usporedbenom radu raspravljat će se o važnosti i posebnosti triju glagoljskih abecedarija iz XV. st. ugrebanih u zidne slike lovranske župne crkve Svetoga Jurja. Predočit će se njihove tipičnosti i posebnosti u odnosu na druge dosad pronađene ugrebane glagoljske abecedarije, osobito prema najstarijem – *Ročkom glagoljskom abecedariju* iz XII. st. Obratit će se pozornost na slovni sastav i odnos prema očekivanom onodobnom grafemskom inventaru, na oblike predočenih slova, na njihovo pozicioniranje u odnosu na konkretnu podlogu. Pritom će se razmatrati i općenitije tekstne posebnosti ove minijature tekstne vrste.

Roberto Žigulić

STANOVNIŠTVO JUŽNOG DIJELA LOVRANSKE
GRADSKJE JEZGRE U XIX. STOLJEĆU

Sintezom rodoslovnih podataka iz lovranskih matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih, kao i postojećih stališa duša koji fragmentarno zahvaćaju kraće periode XIX. stoljeća, autori su pred nekoliko godina sastavili za vlastite rodoslovne potrebe jedinstveni Stališ duša lovranskog Municipalisa za cjelokupno XIX. stoljeće. Takvi podaci, koji se u svijetu smatraju spomenicima vlastite opstojnosti, u nas su obično zarobljeni u arhivima, gdje su pohranjeni daleko od očiju javnosti. Želja je rodoslovaca da se to naše kulturno bogatstvo na prikladan način učini dostupnim svim zainteresiranim pojedincima unutar društva.

Budući da Municipalis 1820. g. ima oko 120 kućnih brojeva, rad će biti ograničen na jedan njegov dio, tj. na kućne brojeve od 30 do 60. Dobiveni antroponomastički podaci bit će obrađeni te analizirani u odnosu na druge dijelove Municipalisa, druge županije Grada Lovrana (Oprić, Sv. Franjo, Tuliševica), kao i u odnosu na ostala mjesta nekadašnje Kastavske gospoštije (Mošćenice, Veprinac, zapadna i istočna Kastavština).

ADRESAR SUDIONIKA

Frane Babić

Brajdice 1
51415 Lovran
frane4@gmail.com

Maja Cerić

Državni arhiv u Pazinu
Vladimira Nazora 3
52000 Pazin
maja.ceric@dapa.hr

Mirjana Crnić Novosel

Institut za hrvatski jezik i
jezikoslovlje
Podružnica u Rijeci
Odjel za dijalektologiju
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
mcrnic@ihjj.hr

Robert Doričić

Sveučilište u Rijeci
Znanstveno-tehnološki park
Slavka Krautzeka 83/A
51000 Rijeka
r.doricic@gmail.com

Igor Eterović

Sveučilište u Rijeci
Medicinski fakultet
Katedra za društvene i
humanističke znanosti u
medicini
Braće Branchetta 20
51000 Rijeka
igor.eterovic@gmail.com

Ivana Eterović

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
isankovi@ffzg.hr

Andela Frančić

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
afrancic@ffzg.hr

Sanja Holjevac

Zavod za povijesne i društvene
znanosti HAZU
Gjuro Ružića 5
51000 Rijeka
holjevac@hazu.hr

Alexander Hoyt

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za anglistiku
Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
alex.hoyt@ffzg.hr

Mateja Jerman

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet u Rijeci
Odsjek za povijest umjetnosti
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
mateja.jerman.ri@gmail.com

Ana Kovačević

Staroslavenski institut
Demetrova 11
10000 Zagreb
ana.kovacevic@stin.hr

Tanja Kuštović

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
tanja.kustovic@zg.t-com.hr

Markus Leideck

Državni arhiv u Pazinu
Vladimira Nazora 3
52000 Pazin
markus.leideck@dapa.hr

Boris Mišćenić

Tuliševica 26
51415 Lovran

Ivana Nežić

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
ivana.repac@pu.t-com.hr

Nina Spicijarić Paškvan

Zavod za povijesne i društvene
znanosti HAZU
Gjуре Ružićа 5
51000 Rijeka
ninaspicijaric@gmail.com

Sanja Tadić-Šokac

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
stadic@ffri.hr

Lucija Turkalj

Staroslavenski institut
Demetrova 11
10000 Zagreb
lucija.turkalj@stin.hr

Jasna Vince

Staroslavenski institut
Demetrova 11
10000 Zagreb
jvince@stin.hr

Anastazija Vlastelić

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
avlastelic@ffri.hr

Mateo Žagar

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

Ivana Lučića 3

10000 Zagreb

mateo.zagar@zg.t-com.hr

Roberto Žigulić

Sveučilište u Rijeci

Tehnički fakultet

Zavod za tehničku mehaniku

Vukovarska 58

51000 Rijeka

zigulic@riteh.hr

NAKLADNIK
Katedra Čakavskoga sabora Lovran

ZA NAKLADNIKA
Igor Eterović

UREDNIKA
Ivana Eterović

DIZAJN NASLOVNICE
Frane Babić
Robert Doričić

GRAFIČKA PRIPREMA
Ivana Eterović

TISAK
Buldog d. o. o., Lovran

NAKLADA
50 primjeraka